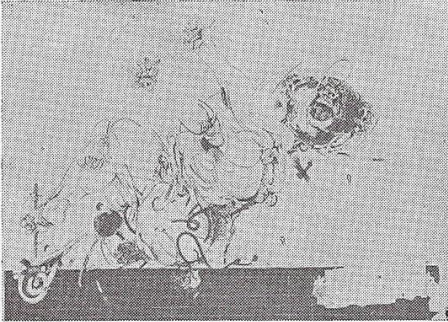

početak bola

TREBALO JE DA OPIPAVAM SVE

Gubim vid, pečat čistog dana i njegovu
Spremnost da brzo potone u noć. Na
Strani zalazi sunce, gube se obrisi drveća,
Zgrada. Koga li će taći moja slepa usta?
Večernjača tutnji u sluhu. Mlad svitac
Ne sluša magnet: Umornik, bez konja,
Crne hrtove pušta; Svetionik, glavom u
Poboden, a bezbroj brodova luta. Uz svu
Još i ova noć.

Nikad zagrljen kao sada
I nikad potpunije. Od početka trebalo je
Da opipavam govor, da opipavam smeh,
Opipavam sve umesto da čekam da se
To što se sigurno dešava. Kraj tame koju
Znam, još ova tama što boli: rasipa se
Tulipan na stolu. Sledim crnu nit kroz
Gušću noć: koga li će taći moja slepa
usta?

POČETAK BOLA, NAGNUTO JESENJE SUNCE

Početak bola, nagnuto jesenje sunce
Na neopreznost me moju podseća,
Na reč koju pokrenuh iz mirovanja,
Na slabost što sad za mnom korača.
Na kraj pesme često sam stizao u ponoć
Ili u ponoć kasnije. Oka uprtog u srce
Koje je do zore hodalo crnom šumom,
Zaticao sam se. Nem, preplašen.
Nema više tajnih znakova, tajnih igara:
Znam kako se svici svetlo sastaju,
Kako svetiljka nežno tone u meki prst,
Kako od srca, u krug, i sam tamnim.
Početak bola, nagnuto jesenje sunce:
Vraćam se reči »tamno«
Kao što se sve vraća bojama smrti,
Kao što sve, iz čistog straha,
Korača pred demonom kojeg pokrene.

SEVNU NOĆ ZA VODOM

S mene, bez prestanka, po nešto u vodu
Sve više sam pust i samotan pred tamnim
Vetrovima, pod zaverenim kišama, ovde,
Negovoru. Koliko jutros, bejah venac nad
Mirisom opijah doli maglene koje ne
Niko. Kad se izdadoh, kad plod, koji
Sapnuh — počeo oluja. Vazduh pomešan
Kao staklo, razbi se o belinu koju
O crnu vodu koja se pokrenu. Potom,
Za vodom i iz njenih strašnih dubina
Vetri. Gledah kako oko mene promiču
Mojih dragih i njihovi rasparčani domovi,
Kako plove spaljene njive i polomljeni
Voćnjaci. S mene, bez prestanka, po nešto
Pada, po nešto vetar odnosi. Teže
Liniju koja vezuje govor i ćutanje, sve
Sećam se šta sam rekao. Već ne mogu
Kacigu preko otvora na čelu kroz koji
Strašna misao.

IZGOVARANJE LJUBAVI

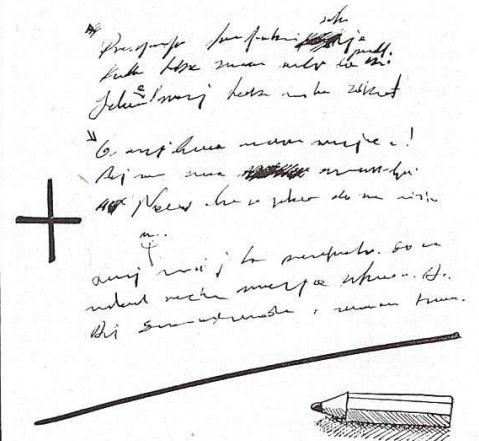
(mrtvoj sestri)

Uviđam da lutam, da noćima idem pod
Prozore vođen malim slamkama koje se
U dvorištima. Uveren sam da negde blizu
Da me čekaš iza nekog stakla. Tvoja
Ima ukus poljupca, niz telo polen sipi,
Oko lipa miriše, smeđa kosa šumi uz
Padine ramena.

Pričinja mi se da te govorim
i da ću posle, rasut, plakati jer neću moći
Da to ponovim... Ova noć, i sve moje
Postoji zbog tvog zapaljenog tela, zbog
Ruku koje tražim, koje me gase dok
Plamičak pored postelje. A sve si lepša,
Čak mislim: moćnija od okna do okna,
Iz noći u noć. Tvoj glas kao da ću sad
Da svetlim a samo dahom zamučujem
Samo pokušavam da te usnom na staklu
ispišem.

PAVLE KOVAČEVIĆ

do sarkazma i napred

karikatura Nedeljka Ubovića

ja nisam za razoružavanje naroda.
mrak je oko svake svetlosti.
velika praznina za veliki let.
razni spomenici, ista postolja.
smrti će odzvoniti, kad život prestane.
od pokidanog lanca dobijaju se dva.

Pomešani dišu zveri i dečaci.
Noć je. Čisti sati one koja sluti
da će mi se tajni otvoriti znaci
dok hlorofil stiha u biljkama ćuti.

Retki začu petla. Ali sve oživi
lakom drhtavicom kad jejina huknu:
za panj roge sakri i sam nečastivi
a carević ivan projaha na vuku.

U zatišju doba nesusniji sve je
nemir što ga šire pesnici i vrači:
tobož oni znaju stud odakle veje
i šta to huk sove u razdanje znači.

MUDROST SKRITIH

Sa vlažnom maglom snohvatice
u postelju se svoju svali
i šapci, šapci nemilice:
o ja sam mali, mali, mali.

Možda ćeš tako i izbeći
i gordost glupih i glupost sitih
možda će ti se takvom reći
ta zagonetna mudrost skrutih.

KAZIVANJE O LASICI

Na oprezu spava zvere
u jaslama il u njivi.
Uvek spremna da odere
sve što joj se usprotivi.

Osim ljudi mrzi kišu,
lisičije sitno lice.
Iz tmine nas hipnotišu
ledne oči-zloslutnice.

Od nje zube neće skriti
ni taj koga više nije:
ta boginja, vesnik smrti,
usred opšte Arkadije.

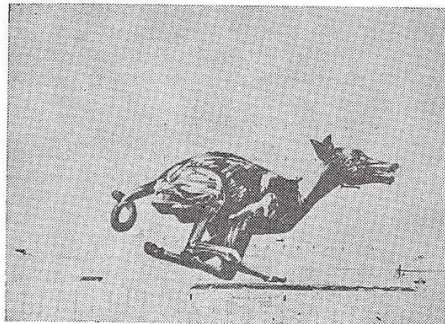
A VI?

Što volim kad se sav odjednom
uzjogunim.
Hajdučki preci tad u meni se čuju,
golači, beskućnici, jedino vični buni,
u pesmi, kao u snu, što samo prevrate
snuju.

Što volim svoje srce, to ljuto divlje ptiče,
u grudma, u krleci, kad besomučno bije,
pa kada ponornica bistrog prkosa niče,
bez nade da se igde tako žestoka slije.

Što volim kad se nikom ne uklanjam sa
puta:
pred mojim siromaštvom silnici, bednici
zebu,
ovako sitnog, strašnog ko će me da
proguta,
kad sam za svoje reči ja odgovoran nebu.

iz zverinjaka

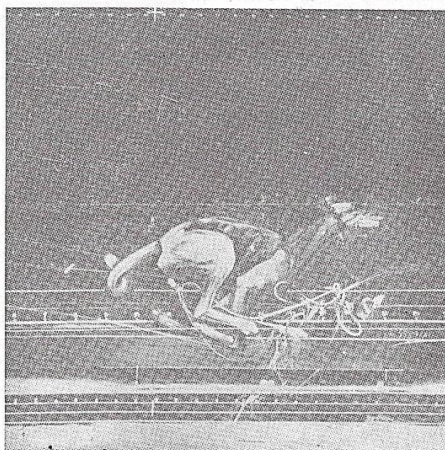
IZVAN SVETA

Stoji li izvan sveta
ubogi onaj dom?

Sinija kraj ognjišta
i na njoj hleb i so?

Postelja, u postelji
topao san deteta —

ako je bivši dečak
u svetu nestao?

NA TESNOM MESTU

Te pesme drumskog razbojnika
(u kojim nikad ne rekoh pravo)
ne pisah ja već moga lika
prestupnik — srce gologlavo.

Taj prestupnik je sve što imam.
Jedini on je smeo stati:
i međ ljudima — među zverima
na tesnom mestu pričekati.

Jer ti ćeš, inače, tako završiti!
Zar onda nije svejedno, pre ili posle?

Tu, brate, leži princip postelje...
Tu te nešto vuče;
Tu je kraj sveta, kotva, tiho pristanište,
Centar Zemlje, trokitovski temelj sveta,
Esencija palačinki, masnih pita, večernjih
samovara,

Tihih uzdisaja i toplih rekli,
Zagrejanih banaka pored peći,
Dakle,
Isto kao da si umro,
A u isto vreme si živ —
Dve dobiti odjednom.

E brate, zapričao sam se, dodavola!
Vreme je da se spava!

(»Zločin i kazna«, str. 229)

ZATVORI SVOJE OKNO I PIŠI OVU PESMU

U našem sivom, umnoženom, okrutno
dugom životu,
ostalo nam je jedino pisati dakle pjesme.

Za nešto dostojnije zar nisi kadra,
mladosti moja sramna?

Vidiš li: po minskom polju spokojno
pasu ovce
i divlji psi ljupko uvrću kusim repom.

S mansardi, iz potkrovlja, umjesto u
zatvore,
to spuštamo se u život.

Štrajkuju policajci!

Čuvici sasvim pusti.
Na strašnom mjestu nikog.

O preozbiljni svijete, ludosti ni za lijeka.

Ko je taj koji može a da mu se ne smiju,
ko nekad, bogznakad, reći:
juriš u istoriju.

NAPOMENA

Autor duguje posebnu zahvalnost gospodinu Bremu, pjesniku i učenjaku, koji mu je nesebično stavio na uvid neprocjenjivo važne rukopise, bez kojih se ove pjesme ne bi mogle ni pojaviti. Autor, u isto vrijeme, žali što mnogo vrijednog iz tih rukopisa nije ušlo u Zverinjak, već i tim što je bio ograničen predmetom pjevanja. Drugim riječima, u stihove su ušle samo one zvijeri koje je pisac ovih redova izbliza poznao.

Autor se koristi ovom jedinstvenom prilikom da iskreno obavijesti neupućenog čitaoca o jednom, gotovo mističnom, događaju: pjesmu sa naknadno pridatim naslovom IDILA napisao mu je, svojom rukom, jedne neobjašnjive noći, niko drugi do F. M. Dostojevski.

gde si zapisan

Gledao sam kamenu knjigu tragova.
Na sivim napuklim stranama ne beše tvog
rukopisa, čoveče.
Video se samo tanki rukopis ptičjih nogu.
Vijugave stazice što dolaze i odlaze.
Nečujni mravlji putevi izdubljeni od
miliona nogu.

Ribe i školjke
i hiljade bezimernih životinjica utisnule su
svoj rukopis

u kamenu knjigu tragova.
Samo tvoj rukopis nisam našao, čoveče.
Kao da te i nije bilo.
O duga li puta iz tame ka svetlosti.
Gde si zapisan. U koju si stranu života
utisnut.

Na koju su stranu neba naslikane oči
koje su te pohodile.
Potamneće sunce u šarenim kolevkama
jutra
kad ugleda one oči na večernjoj strani.
Raspršiče se zvezde kao preplašene iskre
po dimnjaku noći
pred spepeljenim zgarištem očiju što su
tražile svetlost.

Ko je zgrešio protiv svoje sudbine
nema mu mira na njegovom putu.
Domovi u koje se naseli
izbacivaće ga na ulicu.
Onda će stajati kraj njegova puta
ogoljeni kao skeleti,
kao putokaz. Kao opomena. Kao prekor.
A njegov će put sve više i više bivati
samotan.

Ko je zgrešio protiv svoje sudbine
počivaće u goloj ravnici, sam,
pokriven vunom tame.
A po njegovim će se snovima dodirivati
zvezde

tankim sledenim zracima.
I neće smeti da spava.
I neće smeti da umre.
Ne sme da zaspi
jer u snu može da ubije svoju sudbinu.
Može da ubije tuđu sudbinu.
U njegovom snu mogu da ga ispiju tuđe
grabežljive oči.
Tuđa usta će mu pojesti srce u snu.
Pokrašće ga tuđe lopovske ruke.
Ubiće ga žute staračke ruke
košćatim udarcem.

Ne sme da umre.
Mora da ostane budan i da korača putem
što je zapisan u čestama na njegovom
dlanu,
u tankim rekama njegove krvi.
Mora podići telo, pripijen za korenje,
plod u ustima smrti.

Kao kapi vode na mramornoj ploči
razbijaju se trenuci tvoga života.

Hoćeš li ikad sastaviti razbijenu kap?
Upija je pešak.
Cvet njome umiva lice.
Žuti leptir je odnosi na krilima.
Ko će sastaviti razbijenu kap?
U bolu ispružaš voštane ruke za leptirom.
Ispija ga daljina.
Usrće nebo.
Ti saginješ glavu a glava je pesak,
ona je cvet na travnjaku,
macesen na planini.
Kapi mu padaju s grana
i razbijaju se na kamenu.
Pije ih cvet.
Žuti ih leptir odnosi.
Gde su početak i kraj stvari?
Goni nas bič sudbine.
A ko zna
nismo li sami bič i leđa
i ruka što vitla bičem po leđima.

Preveo sa slovenačkog
GOJKO JANJUŠEVIĆ

JOVAN ZIVLAK

plan beograda

Za repom sam
Letilice
Titrava snago
Bez štita
Sa obezoružanim
Glasom

Evo tela pesnika
Medaljon na usplahirenom
Svetlu
Svečanost vladara
Čitav predeo
Sačinjen od stvari
Prikriveni petlovi
Nebo se pojavljuje
Spaljujemo
Ne pitajući
(Ptice) ptice
U nepomičnom zavičaju

Mutna ukočenost
Linije
Svirepi doziv

Isprepletenog jezika
Ispruženi u vazduhu
Privikavamo se situ
Potmulog kraljevstva

Sad je put
Visoka večnost
Hođ metala
Podnožje izdelfeno
Bojom
Tamne vatre
Neprohodan grad
Eto
Grad poistovećen
Sa rasporenom posteljom
Sa prozorom
Sa košnicom slepila
Ošaramo podzemlje
U vodu
To je ključ
Starog krvotoka
Najstarija vedrina
Pred pometenim krovom

Noć
Podižu u novim bravama
Eto odgovora
Posle godina
Jezik svetkovine
Jezik zatvoren
Dolazimo među
Veštačke oblake
Nagoveštenu svirepost
Nekakvu muziku
Tražimo izlaz
Na čvrstoj mapi

Žestina
Strme reči
Tamni glas
Iza skrivene makete
Iza smrtonosne rane
Zelenila (iznenadne pokretljivosti)

Usnućemo
Senke za nama
Prekrivamo sluhom
Ognjeve fontane
Zelenu materiju
Uvezanu valovitost

Zatim
Gazimo pustinju
Gazimo kosti
Stare flore
Jezik siromaštva
Eto
Svršeni put
Preobražene materije

Još plan
Još tvrđava
Opkopi
Sporodne izbočine
Znaci
Znaci

To su
Savršeni predmeti
Nešto svetlosti
Čvrsti krateri
Poluotvorena vatra
Već napušteni grad
Tek kruži
(Ptica) ptica
I
Strpljenje svetlosti
Kao
Visoko ispod
Visoko iznad

lift srce

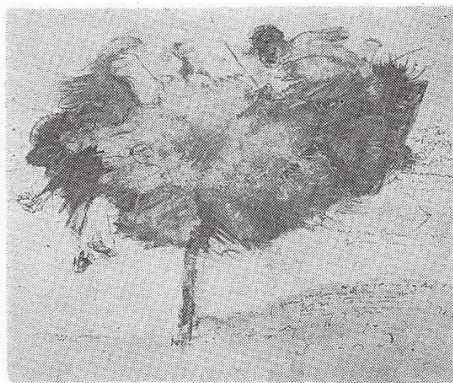
OPOMENA

Mala zver ubijena na spavanju.
Iznutra joj nokti. Zenice od grožđa.
Kap slatke krvi na uvetu.

Mala zver.
Ijubim njenu dlaku.

U ranu se nastanjuje svetlost,
prkosno kao SO.

Mala zver ubijena na spavanju.
San moj začet i nedovršen.

ČEPELICA

Ogledalo za drob čavke.
Krugovi, obluci, biljur zala.
Slike suše i mrtve javke.
Zagašena obala. Kalaj.

Gube se blage usne u žuči.
Pomaljaju se riblje kosti.
Utopljenik najbolje dno nauči
kad ga vodena moma opakosti.

Prete oluci plavih veđa.
Zri stablo vira pod šakom.
Nadiru hrapava sazvežđa —
obzorjem i tišakom.

LIFT SRCE

Spiralni oblaci poslednja su reč.
Pritisak se pojačava do bola.
Uzvišeno krećemo u pravcu smrti,
napuštajući zemlju jedva čujno

Kroz komoru trče prestrašeni mungosi.
Za njihova krzna kupiču avion.
U dalekom drvetu obitava ljubav.
Hoćemo li bar stići da joj mahnemo?

Lift srce ima svojih prednosti.
Pokreću ga krvskoci i prapočetak.
No jednom će se zaustaviti iznenada.
I, ostaćemo da visimo kao katanac.

jesenji
sonet

SONET IZNENADNOG ANĐELA

Iznenadni anđele! Sidi u provalije crne
tek onda kad te večernje ispuni zlato
(Tako u oči lavlje silaze mlade srne!)
U daljini ostaje sva naša kob, a klatno

smrti raspusne će svetlosti da zbune.
O, umini! Sve se ružno pred tobom
sklanja
Kad vihor zahvati davne snegove i urne
onih ispod zemlje što su uzrok naših
sanja.

Takvog silaska svi se bogovi klone
Kad u novom prostoru pozni vetrovi
zvone.
Pa nam od čuda posustane uho, jer
prve će,

iza smrti vratiti se ruže. O anđele, tek tad
preobiljem tvojih krila mirno prihvati
pad!
To će da te vrati u san, pod drveće.

JESENJI SONET

Samo se ovako dosežu visine,
kroz biće zadnjeg zraka. U dan
koji se tamom dopunjuje. A prisilne
zvezde beže u prostor zaveštan.

Kad se predamo celi promuklom rogu
jeseni. O, kako toči zemlja pod nama
davno stečeni bol. Neka mre! Ja se ne
mogu
lišiti pesme, koja me, u dugim godinama,

laka kao labud, oponaša. Ne menja
misao svet. On se poput kasnih venjenja
loze, vraća sebi. Još tužno drvo čeka

naš prolazak kroz stablo što pada!
O, puni smo rušenja, puni bola, mada
veseli putnici dolaze iza nas, iz daleka.

poklonjenje
satani

SONET

Tmasto je na brdu na kome se lepi
Izmišljeno sunce sa očima mednim;
Ja ljubim očima ko usnama slepi,
A na raskrsnici putevi bezvredni.

Nikuda od doma što se kao inje
Ispod čela hvata preteći da stvori
Jedno davno leto da treperi sinje,
Arlekinski sinje i toplo romori:

Nazovimo zbilju čarobnim srelištem,
Kasni lik se javlja kada tela odu
U suton paprati gde zverski zaištem;

Leto je umorno zaspalo u sobi.
O, da li će moći sumnju da probodu
Vazdušaste igle čudnovate kobi!

BLAGOSLOV

Radomiru Andriću

Pa vrati se zemlji neophodnih zmija
Dok ne sazri magla oko rodne kuće,
I mudro proslavi svoje porinuće
U tkivo simbola dok ti mozak klija!

Oprao sam ruke strasnom kiselinom,
Rastače se telo začuđeno menom,
Krepe ga atomi tminom zaleđenom,
Evo dobrog jutra pomešanog s vinom.

Bez tela u telu — to se zove blago;
Mogu da nadletim mislene visine,
Mogu da carujem usred neistine,
Da budem odjednom Otelo i Jago.

Zaleprša kletva nekog tužnog bića
Al prođe kroz mene, neosetljiv bivam,
Pučina sred srca, u njoj oko skrivam
Što može da rodi milion otkrića.

Ha! Bori se sada kad je moja sila
Svuda oko tebe razapeta krišom!
Uđi u besmrtnost, spona s nevidišom
Zarobiće bolje nego vojska vila!

Vidiš li da slab si! Istorija ide
Bez obzira da l si sa njom nerazlučan.
A krst na leđima svejedno da l tučan
Il zlatan bejaše: glava se otkide!

PUTNIK III

Uhodim te ptico nestala u tmimi,
Znam kuda odlaziš i zašto dah gubiš,
Tvoje neme oči govore kog ljubiš,
Dok je telo samo dokaz neistini.

Huje krila šumno kao vodopadi;
U tvome se letu otkriva stradanje.
Ko leti u beskraj — sledi mu padanje,
Ko sebe potraži — taj o glavi radi.

A glave ne brojiš ptico zatečena
U svom crnom telu ko u mučilištu;
Proklete daljine telo tvoje ištu,
Tek nenadnom smrti bićeš izlečena.